

Cenka N. Iwanowa, Margreta Grigorowa

Polonistyka na Uniwersytecie Wielkotypnowskim

Postscriptum Polonistyczne nr 2(12), 57-67

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

CENKA N. IWANOWA
MARGRETA GRIGOROWA
Uniwersytet im. św. św. Cyryla i Metodego
Wielkie Tyrnowo

Polonistyka na Uniwersytecie Wielkotyńskim

Między tradycją a aktualnymi perspektywami kształcenia

W 2013 roku Uniwersytet Wielkotyński obchodzi ważne rocznice, związane z jego powstaniem przez połączenie czterech wydziałów, w tym Wydziału Filologicznego. W roku akademickim 2013/2014 upływa też 40 lat od podpisania pierwszej dwustronnej umowy między Uniwersytetem Wielkotyńskim a Uniwersytetem Jagiellońskim (1973) i 20 lat od otwarcia filologii słowiańskiej ze specjalizacją polonistyczną (1993/1994).

Kontakty z Polską i z polskimi instytucjami akademickimi, z polskim językiem i kulturą, rozwijają się owocnie od momentu okrzepnięcia uniwersytetu jako stabilnego centrum humanistyki i kontynuatora dziedzictwa słynnej średniowiecznej tyńskiejskiej szkoły piśmienniczej, znanej w tradycji historycznej i slawistycznej. Slawistyczna działalność badawcza i dydaktyczna, jako coraz szerszy kontekst bułgarystyki, staje się stopniowo jednym z głównych kierunków rozwoju Wydziału Filologicznego. Pierwsze szlaki, wraz z filologią bułgarską, przetarła rusycystyka oraz przedmioty ogólnokształcące, jak wstęp do języka starobułgarskiego (staro-cerkiewno-słowiańskiego) i do slawistyki, ramowy kurs literatur słowiańskich, badania konfrontatywne języka bułgarskiego i literatury bułgarskiej w kontekście słowiańskim.

Założenie odrębnej Katedry Slawistyki w roku 1995/1996, utrzymującej kierunek filologii słowiańskiej (z językiem polskim, serbskim i chorwackim oraz słowackim) legitymizowało nową i samoistną obecność slawistyki, po-

zwalalo na stworzenie jej własnego oblicza, oddzielnie od rusycystyki i bułgarystyki, przy jednoczesnym zachowaniu naturalnego połączenia między nimi. Pierwsze dwa roczniki miały tylko język polski, co wskazuje na fundamentalną rolę polonistyki i jej pierwszoplanowe znaczenie.

Wraz z powstaniem Katedry rozpoczęła się nowa faza, w której polonistyka rozwijała swoje własne zasoby, życie naukowe i kulturalne, zyskując nowe możliwości. Wielkie znaczenie dla jej rozwoju miało stworzone w 2001 roku, w ramach uniwersyteckiego projektu i z decydującym poparciem Instytutu Polskiego i polskiej fundacji Semper Polonia, Centrum Polonijne. Jest to centrum biblioteczno-informacyjne i kulturalne, które funkcjonowało i funkcjonuje jako łącznik kulturowy z polskimi instytucjami i jako baza akademicka w nauczaniu filologii słowiańskiej z językiem polskim. Pierwotna polska orientacja, zarówno filologii słowiańskiej, jak i Centrum Polonijnego, była w dużym stopniu zainicjowana przez pierwszego kierownika katedry, Nikołaja Daskałowa, laureata polskiej nagrody państwowej za badania naukowe i wkład w zbliżenie kultury bułgarskiej i polskiej. Oddał on dużo energii polonistyce i sławistyce wielkotyrowskiej, poświęcił wiele stron swoich książek literaturze polskiej, a szczególnie polskiej powieści historycznej. Prof. Daskałow stał na czele twórców Katedry, będąc jej strategiem i kierownikiem w ciągu pierwszych 10 lat jej istnienia. Na rzecz rozwoju polonistyki działał on także jako dziekan Wydziału w latach 1997–2004.

Kierunek ten pozostał w harmonii z całościowym rozwojem sławistycznej Katedry, której do dziś przewodzi, będąc aktualnym kierownikiem, Censka Iwanowa – językoznawczyni sławistka, komparatystka. Katedra dzięki niej rozszerzyła znacznie bazę sławistyczną, podtrzymując całokształt sławistyki, wszystkie jej gałęzie. W wyniku jej aktywnej uniwersyteckiej działalności i współpracy sławistycznej powstał dzisiejszy Kompleks Sławistyczny, w ramach którego Centrum Polonijne było dobrym wzorem i początkiem. Dziś do tego Kompleksu należą wyspecjalizowane gabinety kultur i języków: słowackiego oraz serbskiego, a także wspólna biblioteka sławistyczna.

W ostatnim dziesięcioleciu procesy eurointegracyjne z programami europejskimi bardzo pomogły w rozszerzeniu kontaktów naszego środowiska i w zakresie współpracy bułgarsko-polskiej. Wciąż powiększała się liczba umów z polskimi uniwersytetami w ramach programu Erasmus, dziś mamy łącznie 8 umów z: naszym najdawniejszym i stałym partnerem, Uniwersytetem Jagiellońskim, z Uniwersytetem Śląskim, Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie, Uniwersytetem Łódzkim, Uniwersytetem Mikołaja Kopernika

w Toruniu, Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytecie w Białymstoku.

Proces dydaktyczny

Od otwarcia lektoratu polskiego w roku akademickim 1973/1974 do roku 1988/1989 język i kultura polska były przedmiotem nauczania dla tzw. grup mieszanych, składających się ze studentów różnych kierunków, którzy interesowali się językiem polskim i uczyli się go fakultatywnie. Wykładowcy Katedry Języka Bułgarskiego kierowali wówczas praktykami językowymi, które odbywały się w latach 80. XX wieku na zasadzie wymiany z Uniwersyteciem Jagiellońskim. Ówcześni studenci i wykładowcy partnerskich uniwersytetów zachowali do dziś mile wspomnienia o tych pobytach wymiennych. Działania wykładowców Uniwersytetu Wielkotyprowskiego, którzy kształtowali niesłabnące zainteresowanie problematyką sławistyczną i polonistyczną, jak również rozpoczęcie tu pracy przez sławistów-absolwentów Uniwersytetu Sofijskiego stały się przesłankami do rozszerzenia kształcenia sławistycznego na Uniwersytecie Wielkotyprowskim w latach 90. ubiegłego wieku. Inicjatywa Ludwiga Selimskiego, Marii Iliewej i Cenki Iwanowej zaowocowała włączeniem języków słowiańskich, w tym przede wszystkim polskiego, do programów nauczania filologii bułgarskiej i rosyjskiej jako przedmiotów obowiązkowych (do wyboru jeden z języków słowiańskich) od roku akademickiego 1989/1990. Później, już w wyodrębnionej Katedrze Języka Starobułgarskiego, Językoznawstwa Ogólnego i Słowiańskiego, pojawiła się idea otwarcia kierunku: filologia słowiańska. I tak, w zgodzie z koncepcją Nikolaja Daskalowa i Cenki Iwanowej, by wyodrębnić sławistyczny kierunek studiów, na wniosek dziekana Wydziału Filologicznego Stojana Burowa kierunek filologia słowiańska został otwarty na początku roku akademickiego 1993/1994, a pierwsi absolwenci sławistyki studiowali język polski i literaturę polską jako przedmioty kierunkowe. Pierwszy program nauczania został opracowany przez Cenkę Iwanową na podstawie modelu dokumentacji dydaktycznej Uniwersytetu Sofijskiego, uzupełniony o dyscypliny odzwierciedlające doświadczenie i tradycje Uniwersytetu Wielkotyprowskiego w kształceniu bułgarystycznym i w sławistycznych badaniach porównawczych. Uwzględniono również tradycje Uniwersytetu Jagiellońskiego i innych uczelni o podobnym profilu w dziedzinie sławistyki. W następnych latach

programy nauczania poddano korekcie, tak by odpowiadały zmianom i strategiom wykształcenia wyższego zgodnie z duchem Procesu Bolońskiego, przystosowano je do europejskich programów wymiany studentów i wykładowców, jak również do europejskich programów staży studenckich w krajach, w których języki są przedmiotem nauczania. Okresowe procedury akredytacyjne (od roku 1989/1990) doprowadziły do odnowienia funkcjonującej dokumentacji dydaktycznej. Regularnie są także aktualizowane programy nauczania wykładanych przedmiotów. Poszerzenie zakresu języków słowiańskich wykładanych jako podstawowe na filologii słowiańskiej doprowadziło w roku akademickim 1995/1996 do wyodrębnienia się Katedry Sławistyki.

Zgodnie z tradycją bułgarskiej sławistyki uniwersyteckiej, formującej się stopniowo poza Uniwersytetem Sofijskim także na uniwersytetach w Płowdiewie, Wielkim Tyrnowie, Błagoewgradzie, reprezentowanej też przez lektorat języka polskiego w Szumenie, filologia słowiańska jest kierunkiem dającym podwójne kwalifikacje zawodowe: 1) język i literatura słowiańska, 2) język i literatura bułgarska. Na Uniwersytecie Wielkotyrnowskim od roku 1998/1999 język polski wchodzi okresowo do programów nauczania lingwistyki stosowanej (równoległe z językiem podstawowym – angielskim, niemieckim, francuskim lub rosyjskim).

Do roku akademickiego 2003/2004 przygotowanie sławistów odbywało się na dziesięciomiesięcznych studiach magisterskich. Struktura trzypięcioletnia (od roku 2004/2005) obejmuje studia licencjackie, magisterskie i doktoranckie, trwające odpowiednio 8, 2 i 6 semestrów. Studia magisterskie podporządkowane nowej strukturze kształcenia rozpoczęły się na początku roku akademickiego 2008/2009, kiedy tytuł magistra filologii słowiańskiej otrzymali absolwenci czteroletnich studiów licencjackich i rocznych magisterskich. Pomyślnie rozwijają się studia magisterskie: 1) translatologia z językiem słowiańskim lub bałkańskim (współczesna sztuka przekładu) i 2) literatura i kultura narodów słowiańskich. W Katedrze Sławistyki kształcą się także doktoranci, przyszłych specjalistów w dziedzinie językoznawstwa słowiańskiego, teorii i praktyki przekładu i literatur słowiańskich. Na studia magisterskie zapisują się też studenci innych uniwersytetów europejskich, najczęściej bułgaryści z Polski.

Pierwsi doktoranci-poloniści na Uniwersytecie Wielkotyrnowskim, a dziś wykładowcy Katedry, to Margreta Grigorowa (literaturoznawczyni), Stanka Bonowa i Steliana Dankowa (językoznawczyni). Obecnie w Katedrze kształcą się dwaj doktoranci w zakresie literatury polskiej, absolwenci sławistycznych programów magisterskich – Marinela Dimitrowa i Paweł Petrow.

Wykładowcy

20 lat temu zaczęło się wyodrębniać gremium polonistyczne i sukcesywnie rozwija się ono do dziś. Początkowo największa rola przypadła do odegrania wykładowcom prowadzącym praktyczną naukę języka polskiego, w tym lektorom. W Katedrze doskonalone są metody nauczania, prowadzone są obrony prac dyplomowych i egzaminy państwowe, powstają prace magisterskie o szerokim spektrum tematycznym – od „klasycznych” prac badawczych porównujących fakty językowe czy dzieła literackie po przekłady i ich analizę. W czasie kilku dziesięcioleci nauczania języka polskiego otrzymywaliśmy wsparcie i pomoc ze strony państwa polskiego reprezentowanego przez Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez Instytut Polski w Sofii. Wyrazem tego wsparcia jest również praca lektorów polskich, gościnne wykłady polskich naukowców i nauczycieli akademickich, współpraca z polskimi instytucjami akademickimi, wyjazdy na letnie szkoły języka i kultury polskiej oraz semestralne i roczne pobyty naszych studentów na polskich uczelniach.

A oto lista, być może niepełna, lektorów polskich, którzy pracowali w Wielkim Tyrnowie: Maria Jochelson, Jadwiga Majchrowska, Aleksander Aleksandrowicz, Danuta Zandberg, Maria Szanca (związana z utworzeniem kierunku filologia słowiańska z językiem polskim), Mariola Mostowska, Anna Kijewska, Wirginia Mirosławska, Anna Kisiel i ponownie Wirginia Mirosławska.

Pierwszymi wykładowcami na filologii słowiańskiej z językiem polskim byli:

- Mirka Kostowa – od roku 1993/1994 prowadziła jako asystentka praktyczny kurs języka polskiego, później także wykłady z teorii i praktyki przekładu oraz z historii języka polskiego;
- Maria Szanca – lektorka języka polskiego od roku akademickiego 1993/1994, obroniła doktorat w Bułgarii, prowadziła praktyczną naukę języka polskiego, z czasem też zajęcia z historii i kultury polskiej;
- Iskra Likomanowa – docent, następnie profesor, prowadziła wykłady z gramatyki opisowej i historycznej języka polskiego, z teorii i praktyki przekładu, seminaria magisterskie od 1995/1996 do 2000 r., a w następnych latach sporadycznie także wykłady z translatoologii na studiach magisterskich aż do swojej przedwczesnej śmierci w 2011 r.;
- Wjara Maldżiewa – docent, następnie profesor na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, w latach 1995 i 1996 prowadziła wykłady z historii i kultury Polski;

- Nikolaj Daskałow – docent, następnie profesor, od 1997/1998 wyklada historię literatur słowiańskich i literatury polskiej, prowadzi seminaria magisterskie;
- Censka Iwanowa – asystentka, następnie docent, prowadzi wstęp do filologii słowiańskiej i gramatykę porównawczą języków słowiańskich.

Do zespołu pierwszych wykładowców Katedry zaczęli stopniowo dołączać kolejni członkowie. Margreta Grigorowa wyklada obecnie historię literatury polskiej (w 5 częściach), podstawowy kurs literatur słowiańskich, cykl przedmiotów literacko-kulturoznawczych w ramach programu magisterskiego „Literatura i kultura narodów słowiańskich” oraz przedmiot do wyboru – kody obrzędowo-religijne w literaturach słowiańskich. Stanka Bonowa-Dojczyńska prowadzi praktyczny kurs języka polskiego, wykłady z wiedzy o Polsce i gramatyki opisowej języka polskiego, Steliana Dankowa z kolei praktyczne zajęcia z języka polskiego oraz z przekładu, którym zajmuje się też naukowo.

Publikacje polonistyczne. Życie kulturalne i naukowe

Publikacje polonistów z Katedry są różnorodnie tematycznie. Główny nurt badań Nikolaja Daskałowa to polska powieść historyczna, a szczególnie twórczość i recepcja zagraniczna dzieł Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Stefana Żeromskiego (1864–1925). W książkach *Podważane arcydzieła* (Оспорвани шедьоври, 1994) oraz *Tematy historii i rewanż ducha* (Сюжетите на историята и реваншизм на духа, 2001) Daskałow analizuje bułgarską, a w książce *Słowiańskie stosunki literackie* (Славянски литературни взаимоотношения, 1999) także słowiańską recepcję polskich pisarzy.

Margreta Grigorowa rozpoczęła swoje badania polonistyczne w pracy doktorskiej o aspektach *Theatrum mundi* i metafory terapii w powieści *Lalka* Bolesława Prusa (1995), po czym wydała dwie książki – *Horyzonty i drogi polskiej tożsamości* (Хоризонти и пътища на полската идентичност, 2002) oraz *Wtajemniczenia literackie. Rytualne strefy słowa w literaturze polskiej* (Литературни посвещения. Ритуални зони на словото в полската литература, 2003) i wiele artykułów o rozmaitej problematyce i z różnych okresów literatury polskiej, m.in. o podróżach romantyków, o młodopolskim dualizmie, o motywach obrzędowo-mitycznych, o motywach nomadycznych w twórczości Ryszarda

Kapuścińskiego i Olgi Tokarczuk. Ostatnio Grigorowa wydała pierwszą w Bulgarii monografię o twórczości Josepha Conrada *Joseph Conrad Korzeniowski. Pisarz jako żeglarz* (*Джозеф Конрад Коженъовски. Творецът като мореплавател*, 2011), od 2012 roku jest członkiem Polskiego Towarzystwa Conradowskiego.

Stanka Bonowa obroniła doktorat o frazeologizmach o znaczeniu religijnym w języku bułgarskim i polskim, który został wydany w wersji książkowej – *Jednostki frazeologiczne, związane z chrześcijaństwem. Bułgarsko-polskie paralele* (*Фразеологични единици, свързани с християнството. Българско-полски паралели*, 2009).

Nasi doktoranci pracują nad twórczością Władysława Reymonta (Marinela Dimitrowa) i Brunona Schulza (Pawel Petrow).

Bardzo wartościowy jest wkład w działania polonistyczne Miry Kostowej jako tłumaczki literatury polskiej. Przetłumaczyła ona najpierw *Opowieść o Emie* Zbigniewa Zborzowskiego (*Разказ за Ева*, 1989), 2 książki Jana Pawła II we współpracy z Marią Szancą – *Przekroczyć próg nadziei* (*Да прекрочим прага на надеждата*, 1995), *Dar i tajemnica* (*Дар и тайна*, 1997), *Ostatnie historie* (*Последни истории*, 2008) Olgi Tokarczuk oraz – wspólnie z – M. Grigorową, *Rodzinną Europę* Czesława Miłosza.

Ostatnio zespół naszych polonistów aktywnie współtworzy polskie numery pisma „Literaturen westnik” („Литературен вестник”), zamieszczając przekłady, recenzje i artykuły.

Wykładowcy polonistyki są autorami publikacji książkowych służących jako podręczniki i pomoce dydaktyczne: *Wybór tekstów z literatury polskiej*, 2001 (Mirka Kostowa); *Jesli chcesz wiedzieć więcej...*, 2005 (Mirka Kostowa, Steliana Dankowa); *Ćwiczenia z fonetyki języka polskiego*, 2007; *Studia Polonica. Materiały naukowo-dydaktyczne dla studentów filologii polskiej*, 2007; *ABC fleksji polskiej*, 2012 (wszystkie trzy Wirginii Mirosławskiej); *O Polsce po polsku. Materiały do nauczania wiedzy o Polsce*, 2012 (Wirginia Mirosławska, Steliana Dankowa, Marinela Dimitrowa).

Kolegium polonistyczne od lat inicjuje różne przedsięwzięcia służące popularyzacji wiedzy o Polsce i języku polskim – konkursy na przekład krótkiej formy literackiej, konkursy ortograficzne, quizy, pokazy polskich filmów itp. Wsparciem służy polska placówka dyplomatyczna w Sofii oraz polska Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie. Długą tradycję ma współpraca z miejscowym towarzystwem polonijnym. Organizowane są wieczory poświęcone polskimi zwyczajom (np. spotkania gwiazdkowe, andrzejki itd.), które wzbudzają zainteresowanie polską kulturą i obyczajowością wśród studentów i wykładowców. Należy tu wymienić uroczystą prezentację przekładu poezji

Jana Pawła II *Избрана поезия – Римски триптих*, promocje wydanych po bułgarsku książek Ryszarda Kapuścińskiego, Olgi Tokarczuk, Czesława Miłosza, Zbigniewa Herberta, Wisławy Szymborskiej. Często gośćmi są znani tłumacze literatury polskiej, a wśród nich Dimitrina Lau-Bukowska, Błagowesta Lingorska, Wera Deanowa.

W okresie 1997–2001 działał teatr polonistyczny pod kierownictwem Margrety Grigorowej, który przedstawił spektakle powstające na podstawie literacko-analitycznej interpretacji twórczości wykładanych autorów. Największym przedsięwzięciem była *Ballada o jeziorze*, poświęcona 200. rocznicy urodzin Adama Mickiewicza.

Studenci polonistyki mogą rozwijać swoje zainteresowania, uczestnicząc w różnych projektach badawczych, np. *Akademickie atelier języków i kultur*, biorąc udział w konferencjach naukowych, a także mając możliwość publikowania w literackim almanachu „Sweta Gora” („Света рора”), gdzie znajduje się miejsce zarówno dla prac badawczych, jak i dla przekładów i własnych prób literackich.

Mobilność studentów pokrewnych kierunków w kraju i za granicą jest realizowana dzięki stypendiom Ministerstwa Edukacji i polskich fundacji, a od 2004 roku głównie w ramach europejskiego programu wymiany studentów i pracowników akademickich Erasmus.

Współpraca polonistyczna

Ze związków polsko-bułgarskich wielotywnowskiej polonistyki jednym z najtrwalszych jest ten z Uniwersytetem Jagiellońskim – sprzyjają temu wyraźne historyczno-kulturowe podobieństwa dawnych stolic. Wspomniane już partnerstwo z najstarszym polskim uniwersytetem zrodziło małą, ale silną wspólnotę wielotywnowskich bułgarystów i polonistów oraz krakowskich bułgarystów. Wanda Stępiak z UJ wspomina, jak w 1973 r., z okazji dziesięciolecia Uniwersytetu Wielotywnowskiego, do Tyrnowa przybyła delegacja z uczelni krakowskiej – (wówczas) asystent Aleksander Naumow i dwie studentki trzeciego roku: Celina Pryszcz (obecnie Juda) i Wanda Stępiak. Zapoczątkowało to regularne wymiany grup studenckich, które figurowały w dokumentach jako jedna z form współpracy między uczelniami. Wanda Stępiak była opiekunką większości grup przybywających do Wielkiego Tyrnowa, opiekowała się też studentami z Wielkiego Tyrnowa w Krakowie.

Profesorowie Franciszek Sławski, a następnie Jerzy Rusek, bułgarezyści i dyrektorzy Instytutu Filologii Słowiańskiej UJ, wspierali współpracę między uczelniami, szczególnie na polu naukowo-badawczym. Niestety, w końcu lat osiemdziesiątych aktywne formy współpracy z różnych przyczyn zaczęły zmierać, a obecnie są w pewien sposób reaktywowane dzięki europejskiemu programowi Erasmus.

Wykładowcy Uniwersytetu Wielkotypnowskiego z kolei pracowali i pracują jako lektorzy języka bułgarskiego na uczelniach polskich – Ludwig Selimski na Uniwersytecie Jagiellońskim i Śląskim, Ilija Paczew na Uniwersytecie Łódzkim, Stanka Bonowa-Dojczynowa i Maria Iliewa na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Dzięki sieci kontaktów z polskimi uczelniami w ramach programu Erasmus dodatkowo rozwija się wymiana doświadczeń naukowych i edukacyjnych, powstają zespoły badawcze i różnego rodzaju inicjatywy, tworzą się grupy studenckie z udziałem polskim. Corocznie cieszymy się wykładami polskich naukowców ze wszystkich uczelni, z którymi mamy zawarte umowy. Naszymi gośćmi byli m.in.: Wanda Stępnia-Minczewska, Celina Juda (Uniwersytet Jagielloński), Danuta Opacka-Walasek, Jolanta Tambor, Aleksandra Achtełlik i Dariusz Pawelec (Uniwersytet Śląski), Joanna Mleczek (UMCS w Lublinie), Piotr Borek i Roman Mazurkiewicz (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), Tomasz Cieślak, Rafał Zarębski, Grażyna Zarzycka (Uniwersytet Łódzki), Galia Symeonowa-Konach (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu). Dzięki studenckiej mobilności w ramach programu Erasmus powstały: polski klub filmowy, polsko-bułgarski słownik slangu, tradycyjne prezentacje miast, uniwersytetów, zabytków kulturalnych, muzyki, obchodów i tradycji polskich i bułgarskich świąt. Bardzo cenne są wspólne zajęcia w zakresie zarówno przedmiotów polonistycznych, jak i bułgarezyści, warsztaty tłumaczeniowe itd. W Kompleksie Sławistycznym z dużym pożytkiem realizuje się praktyki w ramach programu Erasmus.

Od samego początku nasza polonistyka ma silny związek z Instytutem Polskim w Sofii, z którym realizuje wiele wspólnych inicjatyw. Corocznie goszczą u nas wystawcy, pisarze, tłumacze, lektorzy, otrzymujemy książki, filmy i czasopisma. Instytut popiera nasze wydania i dba o ich reklamę. Nasi przyjaciele byli i są kolejnymi dyrektorami Instytutu: znakomity bułgarysta Wojciech Gałązka, który zrobił wiele dla Katedry, Centrum Polonijnego i naszego studenckiego teatru, Andrzej Papierz, który przeprowadził u nas prezentację *Tryptyku rzymskiego* Jana Pawła II, Anna Pachła, stojąca na czele programu kulturalnego, poświęconego Ryszardowi Kapuścińskiemu i ostat-

nio Agnieszka Kościuszko, która otworzyła konferencję międzynarodową o noblistach literackich, poświęconą Miłoszowi i zorganizowała prezentację *Rodziny Europy* Miłosza. Bardzo ważny jest nasz kontakt z długoletnim organizatorem Instytutu – Haliną Krystewą.

W 1999 r. zdobywca wielu bułgarskich nagród, Wojciech Gałązka, został doktorem *honoris causa* 1999 Uniwersytetu w Wielkim Tyrnowie. Podczas uroczystej ceremonii wygłosił odczyt o twórczości Emiliana Stanewa. Trudno opisać wszystkie zasługi W. Gałązki dla bułgarskiej kultury. Wiele przetłumaczył z literatury bułgarskiej i wiele o niej napisał, na czele listy jego przekładów można umieścić powieść *Antychryst* Emiliana Stanewa oraz antologię opowiadań z utworami Jordana Radiczkowa, Nikolaja Chajtowa, Pawła Weżinowa, Stanisława Stratijewa. Wielkie są jego literackie przyjaźnie, niektóre związane z naszym uniwersytetem.

Baza materialno-techniczna

Do 1990 r. biblioteka lektoratu języka polskiego mieściła się w jednej z sal wykładowej w budynku rektoratu uczelni, następnie w wydzielonym Seminarium Sławistycznym, przeznaczonym do prowadzenia zajęć praktycznych i do przechowywania zbioru literatury naukowej i dydaktycznej z dziedziny sławistyki. Wspomniane już Centrum Polonistyczne ma wspaniałą atmosferę, jest wyposażone w pięknie rzeźbione meble, jakich nie ma w żadnym innym podobnym centrum języków obcych na naszym uniwersytecie. Służy ono do prowadzenia zajęć, a także jako biblioteka i jako miejsce organizacji różnorodnych imprez kulturalnych we współpracy z Instytutem Polskim. W 2007 r. sławistom oddano do dyspozycji samodzielny budynek w pobliżu głównej siedziby uczelni, wyodrębniony jako drugi korpus uniwersytecki – w nim znajduje się Kompleks Sławistyczny. Przeniesiono tam również Centrum Polonistyczne. Kompleks zajmuje parter i dwa piętra o powierzchni prawie 300 metrów kwadratowych i obejmuje bibliotekę sławistyczną, Centrum Polonistyczne, pracownie innych języków słowiańskich, gabinety i sale wykładowe. Placówka dysponuje zróżnicowanymi zasobami książkowymi z blisko 5000 tomów we wszystkich językach słowiańskich, w tym około 2000 tytułów polskich. Zajęcia prowadzone są w salach wyposażonych w sprzęt audiowizualny i inne nowoczesne pomoce techniczne.

Problemy koncepcyjne współczesnego akademickiego kształcenia slawistycznego/polonistycznego

Kształcenie slawistyczne we współczesnych uniwersytetach jest coraz silniej związane z globalizacją stosunków politycznych i ekonomicznych. Dynamika współczesnej komunikacji wymogła określone standardy w dziedzinie kompetencji językowych i międzykulturowych, a w konsekwencji opracowanie programów nauczania nowego typu. Tradycyjne koncepcje filologiczne konsekwentnie przekształcają się w kierunki charakteryzujące się pragmatyzmem, który jest zorientowany na realizację zawodową.

Studenci przejawiają zainteresowanie językami słowiańskimi w różnym stopniu, w zależności od perspektyw znalezienia pracy w wyuczonym zawodzie, ale też od wizerunku nosicieli danego języka i kraju. Polonistyka jako kierunek na filologii słowiańskiej ma pierwszeństwo, gdy wymagany jest wybór spośród wykładanych języków słowiańskich. Przyczynia się do tego stabilna polityka Polski oraz działania państwa polskiego na rzecz popularyzacji kultury i języka polskiego za granicą. Pozostaje tylko życzyć sobie, aby w przyszłości pojawiły się sprzyjające warunki do powstania nowych kierunków akademickich, w których będzie obecny język polski i polska kultura.

[Tsenka N. Ivanova, Margreta Grigorova]
Polish Studies at the University of Veliko Turnovo

Polish studies at the University of Veliko Turnovo celebrates a double anniversary in 2013/2014 – the Department of Slavic studies was established 20 years ago and courses in Polish, taught by native speakers, were introduced 40 years ago. The article provides an A-to-Z account of the cultural contextualisation of Polish studies at UVT; assembles a gallery of portraits of lecturers focusing on their academic and research work; traces the itinerary of Slavic studies and its current prospects; focuses on student activities; studies the forms of cooperation with universities and institutions in the field of Polish studies, highlighting the most fruitful ones.

Key words: Polish studies, University of Veliko Turnovo, education, culture, cooperation